

ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม :**การรู้ข้อมูล และสภาพความพร้อมของวิศวกรไทยกลุ่มหนึ่ง****ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services:****Information Cognition and Readiness of One Group of Thai Engineers****วัชรพงศ์ ดีวงศ์¹ และ ณรงค์ เหลืองบุตธนา²****Watcharapong Deewong and Narong Leungbootnak**¹ นักศึกษาปริญญาเอก ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น Email: dwatchr@glive.kku.ac.th² ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น Email: lnarong@kku.ac.th**บทคัดย่อ**

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรมของวิศวกรไทย และ 2) ศึกษาสภาพความพร้อมของวิศวกรไทยในการรับมือกับข้อตกลงดังกล่าว โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (proposive sampling) เป็นวิศวกรผู้เข้าร่วมสัมมนาที่สมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย เรื่อง “โอกาสวิศวกรที่ปรึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558” ในวันที่ 28 กันยายน 2554 จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยตั้งกระจายขึ้นจากทฤษฎีทางด้านเจตคติและพฤติกรรมของมนุษย์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงฯ โดยรวมอยู่ที่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การรู้ข้อมูลเชิงลึก (ได้แก่ รายละเอียดในข้อตกลงฯ และความก้าวหน้าของการดำเนินงาน) มีการรู้ข้อมูลระดับปานกลางค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะเรื่องความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ส่วนในด้านสภาพความพร้อมสำหรับข้อตกลงฯ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสภาพความพร้อมของทั้งตนเองและประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาที่ได้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้รัฐบาลหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดในข้อตกลงฯ และความก้าวหน้าของการดำเนินงานให้มากขึ้น

Abstract

The aims of this descriptive research included: (1) to study the information cognition about the ASEAN Mutual Recognition Arrangement (MRA) on Engineering Services of Thai engineers and (2) to study the readiness of Thai engineers for dealing with such MRA. Samples, using the proposive sampling, included 17 professional engineers who attended in the seminar of the Consulting Engineers Association of Thailand, namely, “The opportunity of consulting engineers for going to the ASEAN Economic Community”. A questionnaire was conducted, through a research instrument, based on the theories of attitude and human behavior. Data was analyzed by using descriptive statistic.

The findings showed that the samples had the overall information cognition at moderate level. Examining in detail, it was found that the information cognition of in-depth elements (i.e., the detail of MRA and the progress of MRA implementation) were moderately low, especially, the progress of MRA implementation. In case of the readiness for dealing with such MRA, the samples thought that the readiness of both themselves and Thailand were moderate.

According to the result of this study, the authors propose that the Thai government and the relevant parties should publish more about the details and implementation progress of MRA.

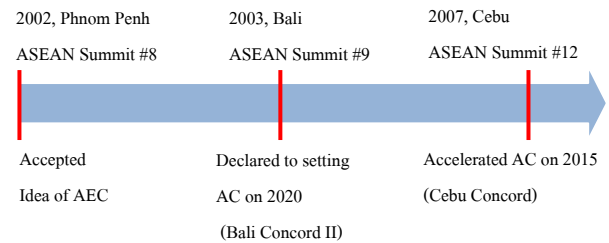
Keywords: AEC, MRA on Engineering Services, Information cognition, Readiness

1. บทนำ

ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่ขับเคลื่อนด้วยกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้การแข่งขันด้านเศรษฐกิจของโลกเป็นไปอย่างเข้มข้นและรุนแรง [1] และอาจก่อให้เกิดภัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบในวงกว้าง เช่น วิกฤตต้มยำกุ้งใน (พ.ศ. 2540) และวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ (พ.ศ. 2551) แนวทางสำคัญที่ประเทศต่าง ๆ ใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาของภัยดังกล่าว คือ การรวมตัวกันให้มากขึ้นเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางการค้า และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับกลุ่มประเทศของตน [1] [2] เช่น การรวมเป็นสหภาพยุโรป (European Union: EU) ของกลุ่มประเทศในยุโรป การร่วมมือของกลุ่มประเทศในอเมริกาเหนือผ่านข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Area: NAFTA) และความพยายามรวมตัวกันให้มากขึ้นของประเทศในกลุ่มอาเซียนเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

อาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN: Association of South East Asian Nations) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2510 ปัจจุบันประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา [3] ได้เห็นชอบแนวคิดการจัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (ASEAN Economic Community: AEC) ในการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 8 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา พ.ศ. 2545 [4] และในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ณ เมืองบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาสมานฉันท์อาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II) หรือ ปฏิญญาบาหลี ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) [5] โดยประกาศอย่างเป็นทางการที่จะจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2563 พร้อมทั้งเพิ่มความร่วมมืออีกสองด้าน คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political-Security Community) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) รวมเป็นสามเสาหลัก (three pillars) เพื่อขยายความร่วมมือสู่การเป็น “ประชาคมอาเซียน”

(ASEAN Community: AC) ในปี พ.ศ. 2563 ต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ พ.ศ. 2550 ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบที่จะเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเป็นภายในปี พ.ศ. 2558 โดยร่วมกันลงนามไว้ในปฏิญญาเซบู (Cebu Concord) [6]

รูปที่ 1 พัฒนาการของแนวคิดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นเสาความร่วมมือแรกที่มีการรับรองแผนแม่บทหรือพิมพ์เขียวการจัดตั้ง (ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint) เมื่อการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ที่ประเทศสิงคโปร์ โดยแผนแม่บทดังกล่าวได้กำหนดลักษณะสำคัญของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนไว้ 4 เรื่อง คือ 1) เป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วม 2) เป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจสูง 3) เป็นภูมิภาคที่พัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และ 4) เป็นภูมิภาคที่บูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์ [6]

องค์ประกอบของการเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมตาม AEC Blueprint ประกอบด้วย 5 เรื่องสำคัญ ได้แก่ 1) การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า 2) การเปิดเสรีด้านการบริการ 3) การเปิดเสรีด้านการลงทุน 4) การเปิดเสรีที่มากขึ้นด้านการเคลื่อนย้ายเงินทุน และ 5) การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ โดยในการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือนั้น จะดำเนินงานภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement) ที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเงื่อนไขการรับรองคุณสมบัติและอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานสำหรับวิชาชีพนั้น ๆ โดยเฉพาะ

สาขาวิชาชีพที่มีอาเซียนให้ความสำคัญและมีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมเป็นสาขาวิชาชีพแรก คือ สาขาวิชาชีพด้านวิศวกรรม ซึ่งเป็นสาขาวิชาชีพที่รองรับการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของทุกประเทศในอาเซียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว [7] การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานในสาขาวิชาชีพดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบต่อประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกของอาเซียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญ และเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาการรับรู้ข้อมูลและสภาพความพร้อมต่อข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรมของวิศวกรไทย ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงที่จะได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนดังกล่าว ผลการศึกษาที่ได้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับกระตุ้นให้วิศวกรไทยได้ตื่นตัวในศึกษาและติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงยอมรับร่วมอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลและผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยต่อไป

1.1 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อ ได้แก่ 1) ศึกษาการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรมของวิศวกรไทย และ 2) ศึกษาสภาพความพร้อมของวิศวกรไทยในการรับมือกับข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม

1.2 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากวิศวกรผู้เข้าร่วมสัมมนาเรื่อง “โอกาสวิศวกรที่ปรึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558” ซึ่งจัดโดยสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย (วปท.) ในวันที่ 28 กันยายน 2554

2. ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม

ปัจจุบันอาเซียนมีข้อตกลงและกรอบข้อตกลงยอมรับร่วมที่สมาชิกทุกประเทศได้ลงนามร่วมกันแล้ว 7 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ 1) วิศวกรรม 2) พยาบาล 3) สถาปนิก 4) นักสำรวจ 5) แพทย์ 6) ทันตแพทย์ และ 7) นักบัญชี [7] โดยข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services) เป็นข้อตกลง ๑ แรกที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามร่วมกันในปี พ.ศ. 2548 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายผู้ประกอบการวิชาชีพด้านบริการวิศวกรรม และ 2) แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อส่งเสริมการปรับใช้แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านมาตรฐานและคุณสมบัติ [8] หลักการสำคัญของข้อตกลง ๑ คือ เปิดให้วิศวกรที่มีคุณสมบัติตามเงื่อนไขสามารถจดทะเบียนเป็น “วิศวกรวิชาชีพอาเซียน” (ASEAN Charter Professional Engineer: ACPE) เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการขออนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น [9] โดยประเทศอาเซียนใดที่ต้องการเข้าร่วมข้อตกลง ๑ นี้ จะต้องแจ้งขอเข้าร่วมอย่างเป็นทางการ [8]

2.1 คุณสมบัติและสิทธิของวิศวกรวิชาชีพอาเซียน

ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม [8] ได้กำหนดคุณสมบัติของวิศวกรที่สามารถจดทะเบียนเป็นวิศวกรอาเซียนไว้ 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) จบปริญญาด้านวิศวกรรมจากสถาบันที่ได้รับการรับรอง 2) มีใบอนุญาตประกอบอาชีพที่ยังมีผลในปัจจุบัน 3) มีประสบการณ์การปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 7 ปีหลังจากจบการศึกษา และต้องรับผิดชอบในงานด้านวิศวกรรมที่สำคัญอย่างน้อย 2 ปี 4) ปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuing Professional Development: CPD) ในระดับที่น่าพอใจ และ 5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (Professional Regulatory Authority: PRA) ในประเทศของตน

ผู้ที่จดทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียนแล้ว มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็น “วิศวกรวิชาชีพต่างค่าจดทะเบียน”

(Registered Foreign Professional Engineer: RFPE) ในประเทศอาเซียนอื่น เพื่อเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศนั้น ๆ โดยการทำงานต้องไม่เป็นการประกอบวิชาชีพเพียงลำพัง แต่จะต้องร่วมกับวิศวกรวิชาชีพในท้องถิ่น พร้อมทั้งต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของประเทศนั้น ๆ

2.2 หน่วยงานและคณะกรรมการกำกับดูแล

หน่วยงานสำคัญในการกำกับดูแลไปตามข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม [8] ประกอบด้วย

1) ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (Professional Regulatory Authority: PRA) เป็นหน่วยงานภายในของแต่ละประเทศซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบริการวิศวกรรมในประเทศของตน ซึ่งในประเทศไทยก็คือ “สภาวิศวกร” โดยข้อตกลง ฯ ได้กำหนดให้มีหน้าที่พิจารณาคำขอและอนุญาตให้วิศวกรวิชาชีพอาเซียนจากประเทศอื่นเข้ามาทำงานในฐานะวิศวกรวิชาชีพต่างค่าจ้างจดทะเบียน พร้อมทั้งติดตามตรวจสอบและประเมินการประกอบวิชาชีพของวิศวกรวิชาชีพต่างค่าจ้างจดทะเบียนเหล่านั้น

2) คณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee: MC) เป็นหน่วยงานที่แต่ละประเทศจัดตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อพัฒนา ดำเนินการ และดูแลเกี่ยวกับการจดทะเบียนวิศวกรวิชาชีพอาเซียนภายในประเทศของตน และเมื่อประเทศใดมีคณะกรรมการกำกับดูแลแล้ว หากต้องการเริ่มงานจดทะเบียน จะต้องยื่นขออนุมัติถ้อยแถลงการณ์ประเมิน (Assessment Statement) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติในการประเมินความสอดคล้องด้านคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียนในประเทศของตนเสียก่อน เมื่อได้รับการอนุมัติแล้วจึงจะเริ่มงานจดทะเบียนได้

3) คณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Charter Professional Engineer Coordinating Committee: ACPECC) เป็นหน่วยงานในระดับอาเซียนประกอบด้วยผู้แทนที่ได้รับมอบหมายหนึ่งคนจากคณะกรรมการกำกับดูแลของแต่ละประเทศ มีอำนาจโดยตรงในการแต่งตั้งและถอดถอนวิศวกรวิชาชีพอาเซียน

และมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ตรวจสอบ และพัฒนางานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียน

2.3 ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

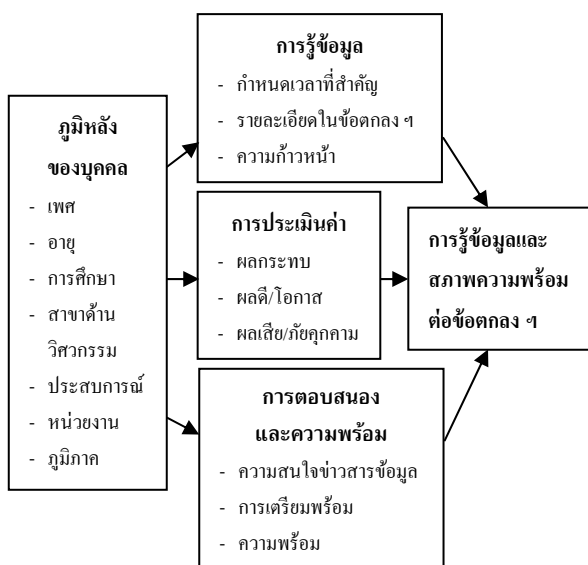
ปัจจุบันคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียนได้มีการประชุมไปแล้ว 13 ครั้ง โดยครั้งที่ 13 ประชุมเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2554 ที่ประเทศสิงคโปร์ [10] ความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามกรอบข้อตกลง ฯ สรุปได้ดังนี้ [11]

- มีประเทศที่แจ้งเข้าร่วมข้อตกลง ฯ อย่างเป็นทางการแล้ว 8 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา
- มีประเทศที่แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแล (MC) แล้ว 8 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม กัมพูชา และพม่า
- มีประเทศที่ได้รับการอนุมัติถ้อยแถลงการณ์ประเมิน (Assessment Statement) แล้ว 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย
- มีประเทศที่จดทะเบียน วิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPE) แล้ว 4 ประเทศ คือ สิงคโปร์ (173 คน) มาเลเซีย (146 คน) อินโดนีเซีย (97 คน) และ เวียดนาม (9 คน) รวมมีวิศวกรวิชาชีพอาเซียนที่จดทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 425 คน
- ยังไม่มีประเทศใดที่มีการเคลื่อนย้ายวิศวกรวิชาชีพอาเซียนในฐานะวิศวกรวิชาชีพต่างค่าจ้างจดทะเบียน (RFPE)

3. กรอบความคิดของการวิจัย

การวิจัยนี้ได้นำแนวคิดของทฤษฎีด้านเจตคติ [12] [13] และกระบวนการเกิดพฤติกรรม [14] มาเป็นสังเคราะห์เป็นกลุ่มตัวแปรสำคัญ 3 กลุ่มที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ข้อมูลและสภาพความพร้อมของวิศวกรไทย ประกอบด้วย 1) ความรู้หรือการเรียนรู้ข้อมูล (information cognition) คือ การรับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลง ฯ ได้แก่ กำหนดเวลาที่สำคัญรายละเอียดในข้อตกลง ฯ และความก้าวหน้าของการดำเนินงาน 2) การประเมินค่า (evaluation) เป็นการตีความเกี่ยวกับผลกระทบ ผลดี/โอกาส และผลเสีย/ภัยคุกคามที่ตน

จะได้รับจากข้อตกลง ๑ และ 3) การตอบสนองและความพร้อม (response and readiness) ที่มีต่อข้อตกลง ๑ โดยตีความจากความสนใจติดตามข่าวสารข้อมูล การเตรียมความพร้อม และการประเมินความพร้อมของตนเองของผู้ให้ข้อมูล นอกจากนี้ ภูมิหลังของบุคคล (personal background) ก็เป็นตัวแปรกลุ่มหนึ่งที่มีอาจส่งผลให้การรู้ข้อมูลและสภาพความพร้อมของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนมีความแตกต่างกัน และเมื่อนำตัวแปรทั้งหมดมารวมเข้าด้วยกันจะได้กลุ่มตัวแปรในการศึกษาทั้ง 4 กลุ่ม ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดของการวิจัย (conceptual framework)

4. วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ครั้งนี้ มีหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ในระดับบุคคล คือ ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกร โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (proposive sampling) จากวิศวกรผู้เข้าร่วมสัมมนา “โอกาสวิศวกรที่ปรึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558” ซึ่งจัดโดยสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย (วปท.) ในวันที่ 28 กันยายน 2554

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ 2) การรู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม เป็นคำถามแบบถูกผิด ซึ่งมีรายละเอียดของชุดคำถามดังตารางที่ 1 และ 3) ความคิดเห็น

เกี่ยวกับผลกระทบและสภาพความพร้อมสำหรับข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม เป็นคำถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Likert scale) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความพร้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีผู้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามอย่างสมบูรณ์จำนวน 20 คน จากผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น 35 คน ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบโดยผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรจำนวน 17 ชุด มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

ตารางที่ 1 คำถามเพื่อวัดระดับการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลง ๑

ชุดคำถาม	จำนวนข้อ
ปีที่ลงนามข้อตกลง ๑	1
ปีที่กำหนดให้ใช้ข้อตกลง ๑ อย่างสมบูรณ์	1
รายละเอียดในข้อตกลง ๑	
- คุณสมบัติและสิทธิของวิศวกรวิชาชีพอาเซียน	3
- หน่วยงานและคณะกรรมการกำกับดูแล	3
ความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามข้อตกลง ๑	2
รวมจำนวนข้อ	10

5. ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 88.2) มีอายุระหว่าง 31-50 ปี (ร้อยละ 58.8) การศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 58.8) เป็นวิศวกรสาขาวิศวกรรมโยธาและวิศวกรรมไฟฟ้าในอัตราส่วนเท่ากัน (ร้อยละ 29.4) ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 82.0) ทำงานในบริษัทออกแบบ/ที่ปรึกษา (ร้อยละ 94.1) และมีสถานทำงานอยู่ในภาคกลาง (ร้อยละ 88.2)

ด้านการรู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม กลุ่มตัวอย่างรู้ข้อมูลโดยรวมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 43.5) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า รู้ข้อมูลมากที่สุดในเรื่องปีที่ทำให้นำกรอบข้อตกลง ๑ ไปใช้อย่างสมบูรณ์ โดยมีการรู้ข้อมูลในระดับมาก (ร้อยละ 82.4) รองลงมาคือ เรื่องคุณสมบัติและสิทธิของวิศวกรวิชาชีพอาเซียน และเรื่องหน่วยงานและคณะกรรมการกำกับดูแล มีการรู้ข้อมูลในระดับปานกลาง (ร้อยละ 43.1 เท่ากัน) ส่วนเรื่องที่มีข้อมูลน้อยที่สุดสอง

ลำดับสุดท้าย คือ เรื่องความก้าวหน้าของการดำเนินงาน มีการรู้ข้อมูลในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.2) และเรื่องปีที่จัดทำข้อตกลง มีการรู้ข้อมูลในระดับน้อย (ร้อยละ 17.7) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและสภาพความพร้อมสำหรับข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรม มีผลการศึกษาดังนี้ (รายละเอียดดังตารางที่ 3)

- **ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ** พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองจะได้รับผลกระทบจากข้อตกลง ฯ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.25, SD = 0.86) โดยเห็นว่าจะเป็นผลดีหรือโอกาสต่อตนเองในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.68, SD = 0.79) และเป็นผลเสียหรือภัยคุกคามต่อตนเองในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.81, SD = 0.83)

ตารางที่ 2 การรู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลง ฯ ของกลุ่มตัวอย่าง (17 คน)

ชุดคำถาม	ร้อยละที่ตอบถูก	ระดับการแปลผล
ปีที่ลงนามข้อตกลง ฯ	17.7	น้อย
ปีที่กำหนดให้ใช้ข้อตกลง ฯ อย่างสมบูรณ์	82.4	มาก
รายละเอียดในข้อตกลง ฯ		
- คุณสมบัติและสิทธิของวิศวกรวิชาชีพอาเซียน	43.1	ปานกลาง
- หน่วยงานและคณะกรรมการกำกับดูแล	43.1	ปานกลาง
ความก้าวหน้าในการปฏิบัติตามข้อตกลง ฯ	38.2	ปานกลาง
รวม	43.5	ปานกลาง
(ถ่วงน้ำหนักตามจำนวนข้อของแต่ละชุดคำถาม)		
หมายเหตุ	ร้อยละ 0.0 – 33.3	หมายถึง น้อย
	ร้อยละ 33.3 – 66.6	หมายถึง ปานกลาง
	ร้อยละ 66.7 – 100.0	หมายถึง มาก

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากข้อตกลง ฯ ของกลุ่มตัวอย่าง (17 คน)

ประเด็นความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับการแปลผล
ผลกระทบ (การประเมินค่า)			
- ผลกระทบที่ตนเองจะได้รับ	3.25	0.86	ปานกลาง
- ผลดีหรือโอกาสต่อตนเอง	3.68	0.79	มาก
- ผลเสียหรือภัยคุกคามต่อตนเอง	2.81	0.83	ปานกลาง

สภาพความพร้อม

สภาพความพร้อมของตนเอง (การตอบสนอง)

- ความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสาร	3.00	1.12	ปานกลาง
- การเตรียมความพร้อมของตนเอง	3.35	1.00	ปานกลาง
- ความพร้อมของตนเอง	3.29	0.77	ปานกลาง
สภาพความพร้อมของประเทศไทย			
- การเตรียมความพร้อมของประเทศไทย	2.94	1.06	ปานกลาง
- ความพร้อมของประเทศไทย	2.94	1.03	ปานกลาง

หมายเหตุ	1.00 – 1.50	หมายถึง น้อยที่สุด
	1.51 – 2.50	หมายถึง น้อย
	2.51 – 3.50	หมายถึง ปานกลาง
	3.51 – 4.50	หมายถึง มาก
	4.51 – 5.00	หมายถึง มากที่สุด

- **ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความพร้อม** พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข้อตกลง ฯ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.00, SD = 1.12) มีการเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.35, SD = 1.00) และเห็นว่าตนเองมีความพร้อมสำหรับข้อตกลง ฯ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.29, SD = 0.77) ส่วนในเรื่องสภาพความพร้อมของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐบาลไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.94, SD = 1.06) และมองว่าประเทศไทยมีความพร้อมสำหรับข้อตกลง ฯ ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.94, SD = 1.03)

6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษารู้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านการบริการวิชาชีพวิศวกรรมในระดับปานกลาง (ร้อยละ 43.5) โดยเรื่องที่รู้ข้อมูลมากที่สุด คือ ปีที่กำหนดให้นำข้อตกลง ฯ ไปใช้อย่างสมบูรณ์ มีระดับการรู้มุลอยู่ทีระดับมาก (ร้อยละ 82.4) ซึ่งอาจเป็นเพราะสื่อต่าง ๆ นำเสนอข้อมูลค่อนข้างมากเกี่ยวกับกำหนดการที่ประเทศไทยและประเทศสมาชิกของอาเซียนจะรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 ส่วนข้อมูลเชิงลึก ได้แก่ รายละเอียดในข้อตกลง ฯ และความก้าวหน้าของการดำเนินงาน พบว่ามี การรู้ข้อมูลในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะเรื่องความก้าวหน้าของการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามได้เพียงร้อยละ 38 เท่านั้น

สำหรับสภาพความพร้อมในการรับมือกับข้อตกลง ๔ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าคุณเองมีการเตรียมการและความพร้อมในระดับปานกลาง และเห็นว่าประเทศไทยมีการเตรียมการและความพร้อมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน แต่หากพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยจะพบว่า กลุ่มตัวอย่างประเมินสภาพความพร้อมของตนเองสูงกว่าความพร้อมของประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างรู้ข้อมูลในเรื่องความก้าวหน้าของการดำเนินงานของประเทศไทยน้อย จึงให้คะแนนสภาพความพร้อมของประเทศไทยน้อยกว่าความพร้อมของตนเอง

สิ่งที่ค้นพบเพิ่มเติมนอกเหนือจากวัตถุประสงค์หลักคือ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าคุณตกลงจะมีผลกระทบต่อตนเองในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าเป็นผลดีมากกว่าผลเสีย (ผลดีมีระดับมาก และผลเสียมีระดับปานกลาง) หากพิจารณาในเชิงบวกก็นับว่าเป็นเรื่องดี เนื่องจากบ่งชี้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีเจตคติที่ดีต่อข้อตกลง ซึ่งตามทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติกับพฤติกรรม เมื่อเจตคติเป็นบวก แนวโน้มของพฤติกรรมก็จะมีโอกาสเป็นบวกสูง [15]

อย่างไรก็ตาม การวิจัยนี้เป็นศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะซึ่งมีจำนวนน้อย อีกทั้งยังเป็นกลุ่มวิศวกรที่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนของประเทศไทย เพราะเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาในหัวข้อ “โอกาสวิศวกรที่ปรึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปี 2558” ซึ่งมีการเก็บค่าลงทะเบียน จึงไม่สามารถตีความไปถึงวิศวกรไทยในวงกว้างได้

ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้โดยตรงจากผลของการศึกษานี้คือ รัฐบาลหรือผู้รับผิดชอบควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลและความก้าวหน้าในการดำเนินงานเกี่ยวกับกรอบข้อตกลงให้มากขึ้น โดยใช้สื่อหรือช่องทางที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงได้ง่าย พร้อมทั้งออกแบบเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ

นอกจากนั้น การวิจัยนี้ยังเป็นการศึกษาในภาพกว้าง หากจะมีการวิจัยต่อไป ควรศึกษาในประเด็นเชิงลึกมากขึ้น เช่น วิศวกรไทยควรเตรียมความพร้อมอย่างไร และรายละเอียดของผลกระทบที่วิศวกรไทยอาจได้รับจากข้อตกลง ๔ ดังกล่าวทั้งในทางบวกและทางลบ ทั้งนี้เพื่อให้วิศวกรไทยมีข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุง

ตนเองให้สอดคล้องกับบริบทใหม่ซึ่งกำลังจะมาถึงในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย (วปท.) ที่ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] วรภักดา ก่อเกียรติพิพัฒน์ และวาทัญญู ใจบริสุทธิ์, “ความเป็นไปได้และข้อจำกัดของการสร้างประชาคมเศรษฐกิจตะวันออก”, วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, Vol.14, No.1, มีนาคม-ตุลาคม 2552, หน้า 19-40.
- [2] กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, “ASEAN Economic Community: ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” [ออนไลน์], 2551, ค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2554, จาก http://www.thaifita.com/thaifita/Portals/0/aec_bookth.pdf
- [3] ASEAN Secretariat, “About ASEAN: Overview” [Online], [n.d.], Retrieved October 20, 2011, from http://www.aseansec.org/about_ASEAN.html
- [4] Hew, D. and Soesastro, H., “Realizing the ASEAN Economic Community by 2020: ISEAS and ASEAN-ISIS Approaches”, ASEAN Economic Bulletin, Vol.20, No.3, December 2003, pp 292-296.
- [5] ไพศาล หรรณพชัยกิจ, “เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บนเส้นทางสู่การเป็นประชาคม”, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553, หน้า 41-43.
- [6] ASEAN Secretariat, “ASEAN Economic Community Blueprint” [Online], Jakarta: ASEAN Secretariat, January 2008.
- [7] นิโบล ปางลีลาศ, “เคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเข้าสู่ตลาดอาเซียนอย่างเสรี: โอกาสและผลกระทบต่อไทย” [ออนไลน์], [ม.ป.ป.], ค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2554, จาก <http://www.itd.or.th/articles>
- [8] “ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services” [Online], 2005, Retrieved June 21, 2011, from <http://www.thaifita.com/trade/ascorner/>

asser_11.pdf

- [9] “ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านบริการวิศวกรรม” [ออนไลน์], [ม.ป.ป.], ค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2554, จาก http://www.thaifta.com/trade/ascomer/assen_doc19.pdf
- [10] ASEAN Charter Professional Engineer Coordinating Committee, “Current Registered Engineers on the Database” [Online], [n.d.] Retrieved February 10, 2012, from <http://www.acpecc.net/list.php?module=home>
- [11] ASEAN Charter Professional Engineer Coordinating Committee, “ASEAN MRA on Engineering Services” [Online], [n.d.] Retrieved February 10, 2012, from <http://www.acpecc.net/list.php?module=mra>
- [12] Myers, D.G., “Social Psychology”, 8th ed., New York : McGraw Hill, 2005, pp 134.
- [13] Taylor, S.E., Peplau, L.A. and Sear, D.O., “Social Psychology”, 12th ed., New Jersey : Pearson Education, 2006, pp 134.
- [14] Hutchison, E.D., “Dimensions of Human Behavior: Person and Environment”. USA : Pine Forge Press, 1999.
- [15] Fisbein, M., & Ajzen, I. “Understanding attitudes and predicting social behavior”. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1980.